PST

Felles kjennetegn og ulikheter ved mindreårige høyreekstremister og mindreårige ekstreme islamister

Ekstern rapport

Den sentrale enhet

Dokumentdato: 3. november 2026

Vår referanse: 26/05854-1

Bakgrunn

PST har de senere årene sett en utvikling der flere mindreårige[1] i Norge radikaliseres. Vi har også sett et økende antall mindreårige gjerningspersoner i flere gjennomførte og avvergede terrorangrep i Vesten.

For å kunne forebygge denne negative utviklingen bedre, har det vært behov for mer kunnskap om hva som kjennetegner disse mindreårige. PST har derfor gjennomført to undersøkelser av tilfeller der vi har hatt en bekymring om mulig radikalisering av mindreårige til høyreekstremisme og til ekstrem islamisme.[2]

Dette arbeidet har resultert i to rapporter: «*Hva kjennetegner mindreårige høyreekstremister i Norge?»* og «*Hva kjennetegner mindreårige ekstreme islamister i Norge?»* Begge rapportene er publisert på pst.no, og vi viser til disse for mer utdypende informasjon.

Denne rapporten sammenligner noen av funnene fra de to undersøkelsene.[3]

Funn

Kjønn, alder og bosted

Likheter

De aller fleste i våre utvalg er gutter. Det er imidlertid noen flere jenter blant de mindreårige ekstreme islamistene enn blant høyreekstremistene.

De fleste i begge gruppene var mellom 15 og 17 år da de ble kjent for PST. En stor andel, i begge kategoriene, var under 15 år da vi fikk informasjon om dem.

Forskjeller

Det er ulikheter når det gjelder hvor de mindreårige er bosatt i Norge. De mindreårige høyreekstremistene er geografisk spredt over hele landet. De mindreårige ekstreme islamistene er i større grad bosatt på Øst- og Sørlandet, ofte i urbane strøk.

I utvalget av de mindreårige ekstreme islamistene har vi sett på om de selv, eller gjennom foreldrene, kan knyttes til andre land i tillegg til Norge. Vi fant da at de mindreårige enten selv eller via sine foreldre har tilknytning til over 20 ulike land. En slik tilknytning til andre land ble ikke undersøkt blant de høyreekstreme.

[1] Med mindreårig mener vi her personer under 18 år.
[2] Ekstreme islamister aksepterer eller støtter bruk av vold for å oppnå politiske, religiøse eller ideologiske mål. Disse har andre oppfatninger av hva islam er, og hvordan islam skal praktiseres, enn det som er vanlig blant muslimer flest i Norge.
[3] Det presiseres at det er noen ulikheter i utvalgene. For det første omfatter undersøkelsen av de høyreekstreme mindreårige noen flere personer. For det andre er utvalget av de mindreårige høyreekstremistene gjort i løpet av to og et halvt år, mens de ekstreme islamistene er valgt ut over en periode på tre år. For det tredje har undersøkelsen av de ekstreme islamistene noen flere kategorier, for eksempel nasjonalitet og innvandrerbakgrunn. Kategoriene som omhandler ideologi, ekstremistisk aktivitet og relasjoner til andre ekstremistiske personer og nettverk er dessuten noe ulike.

Ideologisk overbevisning og aktivitet

Graden av ideologisk overbevisning hos personene i utvalget ble delt inn i de tre nivåene «svak», «moderat» og «sterk».[4]

Likheter

De aller fleste i begge utvalgene ble vurdert å ha en «svak» ideologisk overbevisning. Dette vil si at den ideologiske ytringen eller handlingen bar preg av en overfladisk innsikt i den ekstremistiske ideologien, eller at den ekstremistiske aktiviteten kun har forekommet én eller et fåtall ganger.

Et annet likhetstrekk er at den ekstremistiske aktiviteten hovedsakelig foregår i det digitale rom.

Forskjeller

Vi fant at noen flere ekstreme islamister hadde en «sterk» ideologisk overbevisning enn det som var tilfellet blant høyreekstremistene. Vi antar dette skyldes at mindreårige ekstreme islamister har fysisk kontakt med flere andre ekstremister, og at dette kan påvirke deres grad av ekstremistisk overbevisning.

To tredjedeler av de mindreårige ekstreme islamistene er tilknyttet minst ett ekstremt islamistisk nettverk eller en annen person som uttrykker støtte til ekstrem islamisme.

Videre ser vi at de mindreårige høyreekstremistene har en sterkere fascinasjon for vold. Kombinasjonen av voldsforherligende ideer og høyreekstrem ideologi kan bidra til en raskere radikalisering av sårbare personer og til å senke terskelen for vold.

Sårbarheter

Vi har sett på sårbarheter[5] i utvalget. Det understrekes at ingen sårbarheter kan sies å direkte forårsake radikalisering, men mange sårbarhetsfaktorer til sammen kan likevel påvirke et radikaliseringsforløp.

Det er flere likheter og noen forskjeller på dette punktet. Vi vil her løfte frem de mest sentrale:

Likheter:

En betydelig andel av de mindreårige høyreekstremistene og ekstreme islamistene i våre utvalg har flere sårbarheter samtidig i sin livssituasjon. Rundt halvparten har seks eller flere sårbarheter.

De sårbarhetene som fremkommer oftest blant begge gruppene er:

- *Ustabil familiesituasjon*: Mange av de mindreårige hadde ulike former for ustabile familiesituasjoner. Dette kan blant annet være skilte foreldre, at de ikke bor sammen med sine foreldre, ulike former for omsorgssvikt eller at barnevernet er involvert. Barnevernet er for eksempel på en eller annen måte involvert i livene til rundt 40 % av de mindreårige i begge gruppene.

[4] Inndelingen er en kvalitativ vurdering basert på (1) grad av ideologisk overbevisning, (2) grad av deltakelse i digitale og/eller fysiske ekstreme nettverk og (3), hvor lenge den mindreårige har drevet med ekstrem aktivitet.
[5] Med sårbarheter menes her personlige, sosiale eller situasjonsbetingede forhold som gjør et individ mer mottakelig for ekstremistisk påvirkning, og som kan føre til at radikaliseringsprosessen forsterkes eller akselereres.

- *Kriminalitetshistorikk hos de mindreårige og deres foreldre*: Mange av de mindreårige er registrert med mye kriminell virksomhet. Det samme gjelder deres foreldre.
    - Rundt halvparten av de mindreårige i begge utvalgene har en kriminalitetshistorikk.
    - Drøyt en fjerdedel i begge utvalgene har også vært utsatt for kriminalitet.
- *Andelen fastsatte psykiatriske diagnoser:* Mange av de mindreårige i våre utvalg har en fastsatt diagnose.[6] Andelen er høyere hos begge gruppene enn hos mindreårige generelt, og den er noe høyere blant de høyreekstreme enn blant de ekstreme islamistene. De vanligste diagnosene er autismespekterlidelser og ADHD/adferdsforstyrrelser.

Forskjeller:

Undersøkelsene viser at det er noen ulikheter mellom de to gruppene når det gjelder sosioøkonomiske kjennetegn:

Flere av de mindreårige høyreekstremistene fungerer dårligere på skolen enn de mindreårige ekstreme islamistene.

Videre fant vi at de mindreårige høyreekstremistene også er mer sosialt isolerte enn de ekstreme islamistene.

Bidrag til det forebyggende arbeidet

Undersøkelsene peker på flere kjennetegn ved mindreårige som radikaliseres. Dette bidrar til kunnskap som kan gjøre PST og andre samfunnsaktører bedre i stand til å kunne forebygge radikalisering blant mindreårige. Et samarbeid på tvers av sektorene er avgjørende.

Vi understreker også viktigheten av å ha lav terskel for å varsle PST dersom man har en bekymring knyttet til mulig radikalisering.

[6] Fastsatte diagnoser innebærer psykiatriske diagnoser som er diagnostisert av helsepersonell. PST har ikke tilgang til fullstendige helseopplysninger for personene i utvalget. Tallene representerer dermed bare informasjon som PST eller politiet var kjent med på undersøkelsestidspunktet. Det vil med andre ord være mørketall som ikke gjenspeiles i disse funnene.

POLITIETS
SIKKERHETSTJENESTE

pst.no